

Škola Pražského lingvistického kroužku

podzimní běh 2024

Seminář z dějin lingvistického myšlení

V řadě akademických institucí se pěstuje «filosofie jazyka». Jejím hlavním úskalím je to, že snažit se zohlednit vše, co kdy bylo o jazyku řečeno, znemožňuje řádně vymezit jazyk jako předmět studia. Pražský lingvistický kroužek usiluje o «filosofii lingvistiky», jaká by zkoumala filosofické předpoklady té konkrétní explicitně vymezené lingvistiky, kterou pěstuje, funkčního strukturalismu. K tomu slouží i seminář z dějin lingvistického myšlení, místo, kde se čtou a rozebírají relevantní historické prameny. V semináři vypsáném pro podzimní běh školy PLK 2024 se bude rozebírat

Gottfried Wilhelm LEIBNIZ

Nouveaux Essais sur l'entendement humain

Dílo vzniklo v roce 1704, vyšlo však teprve 1765, půl století po autorově smrti. Jednoznačně se zařazuje do proudu kontinentálního evropského racionalismu, navazujíc na Descartes'a, Spinozu, Arnaulda, a vede ke Kantovi; přitom se výslovně vymezuje proti ostrovnímu empirismu z Británie. Leibnizovy *Nové Eseje o lidském rozumění* v sobě obsahují *Eseje o lidském rozumění* Johna Locke'a (1690), které věrně reprodukuje a s velkou elegancí vyvracejí. Na Locke'ovo dogma, že v lidské mysli není nic než, co se tam dostane skrze smysly, Leibniz bystře namítá: Kromě myslí samé. Uvážíme-li, že Locke'ův empirický sensualismus je nereflektovaným východiskem soudobého mejstrimu vědecké sebereflexe, stejně jako byl nepřiznaným zdrojem marxisticko-leninské teorie poznání, máme tak v Leibnizovi bohatý zdroj historických argumentů stále potřebných. Z hlediska dějin lingvistického myšlení je pak zásadní, že Leibniz hájí, že lidský rozum postupuje procesuálně a dá se kultivovat, že lidské jazyky jsou při vší své rozdílnosti plně způsobilé k tomu, aby zprostředkovávaly vzájemné porozumění uvnitř příslušných jazykových společností.

Dílo se bude číst ve francouzském originále, účastníci si dle potřeby mohou posloužit dobrým překladem do jazyka, který jim vyhovuje. Podle výsledného složení účastníků se výklad povede česky či francouzsky; každému se přitom zaručuje právo vyjádřit se v jazyce, v jakém se cítí svobodně.

Seminář vede Tomáš Hoskovec a je volně přístupný všem zájemcům. Koná se vždy v pátek dopoledne 10h – 12h od 11. října do 13. prosince 2024 včetně v dílně Městské knihovny v Praze : Mariánské náměstí 1, Praha – Staré Město, přízemí vpravo. Pro hladší organizaci semináře prosíme všechny zájemce, aby se vedoucímu ohlásili předem: cercle@cercledeprague.org, thoskovec@seznam.cz